

УДК 373.2.016:7.012

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-735-747](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-735-747)

Половіна Олена Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти, Київський столичний університет Бориса Грінченка, м. Київ, тел.: (044) 295-59-35, <https://orcid.org/0000-0001-6021-5677>

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ НАВИЧОК ДИЗАЙНУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. Теоретичний екскурс проблеми формування елементарних навичок дизайну у дітей старшого дошкільного віку, дозволив визначити, що це цілісна естетична система орієнтована на креативність, позиції і дії педагога, спрямовані на формування ціннісного ставлення до творів мистецтва, розвиток потреби у мистецькій діяльності. Стимулом до дизайнерської діяльності може слугувати значимий для дитини результат. Дитина має право вибору, пошуку власного шляху створення художнього образу в мистецькій діяльності. Допомогти дитині створити власну картину світу, фіксуючи враження про нього через створення художнього образу. Усвідомити, що створювати образ – це передавати його ознаки за допомогою пережитих дитиною емоційних вражень внаслідок візуального, аудіального, тактильного, кінестетичного контакту з об'єктом, який є імпульсом до творчої діяльності. У процесі дизайн-діяльності дітей старшого дошкільного віку проявляється дитяча дизайн-обдарованість і природно формуються елементарні навички дизайну та основи художньо-конструкторських умінь у дітей цього віку.

Віддзеркалення орієнтирів супроводу дизайнерської діяльності дітей дошкільного віку, передбачає: спільне планування мистецької діяльності дитиною та дорослим (створення букетів, композицій, сервірування столу; створення зі старих речей та залишкових матеріалів костюмів та декорацій для театралізованої діяльності. свят, розваг; прикрашання в техніці декупажу спинок дитячих стільчиків, інших предметів), співтворчість, рефлексію; вимагає дій, необхідних для наступного самостійного вирішення завдань, пошуку шляхів реалізації творчого задуму.

У контексті проблеми визначено орієнтири формування елементарних навичок дизайну з врахуванням вікових особливостей та домінуванні особистісних інтересів дитини старшого дошкільного віку у емоційному забарвленні, педагогічно-доцільній організації та взаємодії «дитина- педагог».

Ключові слова: дизайн, діти старшого дошкільного віку, артосвіта.

Polovina Olena Anatoliivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Preschool Education, Faculty of Pedagogical Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, tel.: (044) 295-59-35, <https://orcid.org/0000-0001-6021-5677>

FORMATION OF ELEMENTARY DESIGN SKILLS IN CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE

Abstract. The theoretical overview of the problem of forming elementary design skills in children of senior preschool age allowed us to determine that this is a holistic aesthetic system focused on creativity, the position and actions of the teacher aimed at forming a value attitude to works of art, developing the need for artistic activity. The stimulus for design activity can be a result that is meaningful to the child. The child has the right to choose, to find his/her own way of creating an artistic image in artistic activity. To help the child create his/her own picture of the world, recording impressions of it through the creation of an artistic image. To understand that creating an image means conveying its features through the emotional impressions experienced by the child as a result of visual, auditory, tactile, kinesthetic contact with the object, which is the impetus for creative activity.

Reflecting the guidelines for supporting the design activities of preschool children involves: joint planning of artistic activities by a child and an adult (creating bouquets, compositions, table setting; creating costumes and decorations for theatrical activities from old things and residual materials. holidays, entertainment; decorating the backs of high chairs and other objects using the decoupage technique), co-creation, reflection; requires actions necessary for the subsequent independent solution of problems, finding ways to implement a creative idea. In the process of design activities of older preschool children, children's design talent is manifested and elementary design skills and the basics of artistic design skills are naturally formed in children of this age.

In the context of the problem, the guidelines for the formation of elementary design skills, taking into account age characteristics and the dominance of the personal interests of the senior preschool child in the emotional colouring, pedagogically appropriate organisation and interaction of the child-teacher, are defined.

Keywords: design, children of senior preschool age, art education.

«Допоможи мені це зробити самому,
нічого не роблячи за мене, спрямуй у
потрібне річище, підштовхни до рішення,
а все інше я зроблю сам»

М. Монтесорі

Постановка проблеми. Перша чверть ХХІ століття характеризується трансформаційними змінами у всіх сферах суспільного життя, зумовлюючи стрімку динаміку розвитку особистості «покоління Альфа», яка буде інноваційною у наукових пошуках, різносторонньою та нетрадиційною у своєму світогляді, здатною до прийняття нестандартних та рішучих рішень. У цьому контексті особливого значення у житті сучасного суспільства набуває

сфера мистецтва, яка є своєрідним індикатором рівня розвитку як культури кожної людини окремо, так і суспільства в цілому. Саме мистецтву й мистецько-творчій діяльності належить фундаментальна роль у самовдосконаленні та саморозвитку особистості, адже завдяки ним у людини формується власний художній досвід, особистісні оцінки, естетичні судження та емоційно-духовні відгуки.

На сьогодні активно реалізується процес реформування вітчизняної сфери дошкільної освіти у відповідності до положень Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», проєкту Концепції розвитку дошкільної освіти. Переорієнтування державної освітньої політики на особистісно-орієнтовану модель передбачає інтеграцію в освітній процес принципово нових підходів взаємодії з дітьми раннього й дошкільного віку – нестандартних, інноваційних, спрямованих на розвиток креативності, образно-асоціативної пам'яті, творчих здібностей.

У Державному стандарті дошкільної освіти України 2021 р., освітніх програмах (комплексних, парціальних, авторських, альтернативних тощо) закріплюється положення про необхідність формування у дитини 6 (7) року життя особистісної позиції як під час сприймання творів мистецтва, так і в процесі самостійного образотворення дитини в мистецько-творчій діяльності. Таким чином, проблематика необхідності виховання творчої особистості, здатної до генерування нових ідей та концепцій, прийняття сміливих рішень у нестандартних ситуаціях, стає суспільним замовленням та актуальною вимогою вітчизняного сьогодення, знаходить своє законодавче закріплення у положеннях ДСДО, оскільки саме дошкільний вік є періодом формування ключових векторів розвитку дитини, у тому числі художньо-естетичного. Державний стандарт дошкільної освіти (ред. 2021 р.) виокремлює значну кількість напрямів формування компетентностей дитини дошкільного віку, серед яких мистецько-творча компетентність, яку, розробник О. Половіна, трактує як елементарну обізнаність дитини в різних видах мистецтва; прагнення та здатність реалізувати на практиці свій художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату творчої діяльності з пріоритетом розвитку почуттєвої сфери особистості та спрямованістю на формування життєвої компетентності під час освітньої та самостійної художньої діяльності.

Теоретичні розвідки О. Половіної та І. Кондратець переконують, що формування цього виду компетентності дитини дошкільного віку неможливе без педагога, що здатний послуговуватися сучасними, актуальними дослідженнями, у яких висвітлюються питання розвитку творчого потенціалу дитини; ефективно супроводжувати дитину у світ мистецтва, регулюючи свою діяльність принципом партнерського паритету, синергетичного підходу задля залучення всіх учасників освітнього процесу в освітню взаємодію.

Методичний інструментарій цієї компетентності достатньо висвітлений науковцями, проте чи то страх нового, чи то консервативність та професійне вигорання не дозволяє педагогам імплементувати ці напрацювання повною мірою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичну основу проблеми дослідження вітчизняних науковців становлять:

- концепція формування елементарних навичок дизайну дітей старшого дошкільного віку (О. Половіна, І. Кондратець та ін.);
- теорії дизайнерської діяльності, модель – властивості, склад, функція та генезис (В. Ароновий, Л. Безмоздінний, В. Вансловий, О. Гервас, А. Івершинь, М. Каган, К. Кантор, І. Масєєв, О. Пискун, В. Постніковий, В. Сидоренко, В. Тименко та ін.)
- педагогічні умови формування елементарних навичок дизайну дітей (Н. Голота, С. Гринь, Л. Журенко, В. Котляр, Н. Луцан, С. Матвієнко, Р. Тафель, А. Федорович, та ін.);
- впровадження ідей педагогічних інтерактивних технологій в освітній простір закладів дошкільної освіти (О. Безсонова, Н. Гавриш, В. Карамушка, О. Пометун, Н. Пустовіт, А. Степанюк, І. Сущенко та ін.).

Окремі питання формування елементарних навичок дизайну у дошкільному віці досліджували: Т. Дуткевич, А. Богуш, Т. Жаровцева, І. Княжева, Т. Поніманська та ін.

Зарубіжні дослідження формування елементарних навичок дизайну дітей дошкільного старшого віку розкрито в працях: Дж. Кастен, М. Меріглієно, Л. Міччел, А. Сальман, Дж. Тай-Лім та ін. [7].

Мета статті – здійснити теоретичний екскурс проблеми формування елементарних навичок дизайну у дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Мистецько-творча компетентність набувається у мистецько-творчій діяльності, зокрема у художньо-продуктивній. Одним із складників художньо-продуктивної діяльності є конструктивне образотворення. На думку автора О. Половіної, навчально-методичного посібника «Артосвіта», конструктивне образотворення – це вміння усвідомити і відобразити дійсність чи інше явище різними художніми засобами (звуком, пластикою, рухом, кольором, ритмом, словом, знаком, символом) [12].

Інструментарієм конструктивного образотворення є створення умов для емоційного занурення у середовище, насичене різноманітними матеріалами для творчості, які дитина вибирає за власним бажанням і які допоможуть реалізувати задуми щодо створення образу.

Конструктивне образотворення передбачає використання паперу, тканини, ниток, нетканих матеріалів, стрічок, бісеру, леліток, тасьми, природних матеріалів тощо для створення дітьми певного образу та спрямоване на формування елементарних навичок дизайну дітей дошкільного віку.

В Оксфордському словнику подано наступну інтерпретацію цього слова: «задуманий людиною план або схема чогось, що буде реалізовано, перший начерк майбутнього твору мистецтва» [18].

Термін «design» запроваджено в працях К. Скъер у XVI столітті. Характерними рисами італійського дизайну є: «особистісне начало, дане Богом ідею-концепцію творити мистецтво» [17].

О. Гервас визначає у дизайні ряд функцій, у яких виявляється його соціально-культурна, споживчо-функціональна і комунікативно-естетична цінність [4, с. 18].

Функції дизайну близькі до творчої діяльності, в цілому являють собою єдину систему, в яку входять:

- конструктивна (своєрідне реконструювання, перетворення предметного світу для задоволення матеріальних і духовних, в тому числі естетичних потреб людини) [4, с. 18];
- гносеологічна (виражається в тому, що вона є своєрідним засобом пізнання навколишнього світу),
- аксіологічна (зв'язок між собою духовних, моральних, естетичних та інших цінностей),
- педагогічна, виховна (значення якої проявляється в тому, що дизайн-продукт належить до тих феноменів, які безпосередньо й ефективно формують естетичні потреби та смак людини) [4, с. 18];
- евристична (проявляється у виборі цілі та відкриті нового у творчій діяльності),
- соціальна (покликана на взаємодію з іншими людьми та надати орієнтири відносно її життя в соціумі),
- комунікативна (складається з передачі визначеної інформації як утилітарного, так і естетичного порядку. Це забезпечує різноманітні зв'язки між людьми в процесі використання продуктів дизайну) [4, с. 18].
- гедонічна (здатність дизайн-продукту викликати у споживача естетичні емоції. Наявність емоційного виклику незалежно від його позитивного чи негативного змісту – завжди обумовлює сприйняття дизайн-продукту) [2, с. 27].

Таким чином усі функції дизайну в їх системному взаємозв'язку сприяють реалізації завдання дизайну – формуванню гармонійного предметного середовища, яке найбільш повно задовольняє матеріальні та духовні потреби людини. Тому дизайн створює матеріальні цінності, що безпосередньо, у процесі художнього конструювання набувають естетичної цінності, яка включає продукт в певну систему культури, в тому числі – в естетичну [4, с. 17].

У «Енциклопедії освіти» розкрито, що дизайн за своїм характером (фахова організація діяльності), методом (художнє проектування) і метою (естетична організація предметного середовища) належить до естетичної діяльності. [8, с. 129].

Естетична діяльність, розглядається як система видів діяльності, специфіка яких залежить від націлювання особистості на перетворення світу за законами краси; здатності особистості до такого перетворення, тобто від розвиненості естетичних навичок, за яких ця діяльність здійснюється як дизайнерська [16].

Філософська сутність дизайнерської діяльності у дослідженні І. Рижової «Дизайнерська діяльність: сутність, структура, механізм, спрямованість» розглядається як спосіб відтворення соціальних процесів, самореалізації людини, її зв'язків з навколишнім світом [15].

Філософи Ф. Бекон, Р. Декарт, І. Кант вважають, що в основі дизайнерської діяльності – включено суб'єкт-об'єктне відношення, які спрямовані на перетворення об'єктивного світу, що включає в себе емоційно-почуттєве забарвлення, суспільні регулятиви, цільову й світоглядну регуляцію [1, с.44].

Мистецтвознавці, психологи, педагоги (В. Ароновий, Л. Безмоздінний, В. Вансловий, О. Гервас, А. Івершинь, М. Каган, К. Кантор, І. Масєєв, О. Пискун, В. Постніковий, В. Сидоренко, В. Тименко та ін.) досліджували проблему дизайнерської діяльності [12, с.83].

Художня та технічна творчість в інтеграції з антропоцентричною орієнтованістю поєднується у дизайнерській діяльності людини.

Ефективність дизайнерської діяльності виявляється не тільки рівнем знань та досвіду, а й розвинутою фантазією, багатством уяви, здатністю до абстрагування, баченням суті об'єктів; різноманіттям й продуманістю тематики, добором необхідного матеріалу та продуманістю попередньої роботи.

На думку Ю. Бабчука дизайнерська діяльність спирається на такі параметри мислення: конструктивність, доцільність, раціональність, гнучкість і варіативність, оригінальність, чуття стилю, здатність до проєктування [1, с.43].

Багатогранна за змістом і формою дизайнерська діяльність охоплює основні види людської діяльності, як-то:

- теоретична діяльність, що проявляється у поясненні та осмисленні взаємозв'язку між предметами та явищами навколишнього світу;
- проектно-конструкторська діяльність виявляється у моделюванні оточуючих предметів;
- практична діяльність із перетворення навколишнього середовища до потреб людини за ергономічними, естетичними та економічними вимогами [1].

За трактуванням С. Матвієнко дизайнерську діяльність визначено як художнє конструювання, яке допомагає створити зручні у використанні та високо естетичні промислові вироби. Дослідниця синонімом до поняття «дизайнерська діяльність» співвідносить терміни «художнє конструювання», «дизайн», назву окремого виду дизайну – індустріального (промислового) дизайну, творчий метод (методика) дизайну, сам процес проєктування (дизайн-процес) [12].

Ураховуючи той факт, що дизайнерська діяльність є художнім конструюванням, О. Пискун вважає її ще навчально-творчою діяльністю, що

спрямована на засвоєння змісту освіти у процесі розв'язання навчально-творчих завдань, результат якої має суб'єктивну новизну і значущість для розвитку особистості, її творчих здібностей.

Вітчизняна дослідниця А. Івершинь подано взаємопов'язану формулу дизайн-концепції: від уявних образів та усвідомлених понять до їх предметного моделювання, і навпаки – від предметно вираженого образотворення до внутрішньої рівноваги логіко-поняттєвих систем та образно-емоційних уявлень [9].

Сутність дизайнерської діяльності як одну із видів естетичної діяльність, що було запропоноване на Міжнародному семінарі у Бельгії (1964) та включало:

- 1) творчість художника з моделювання виробу, тобто створення «образу»,
- 2) інженерну творчість;
- 3) практичне вирішення задуму (втілення у конкретному матеріалі).

Дизайнерська діяльність дітей старшого дошкільного віку характеризується як найповнішим виявом індивідуального творчого бачення оновлення навколишнього простору, надання йому більш естетичних та самобутніх рис [3]. У цій діяльності виготовлення дітьми 5-7 років виробів відбувається у єдності естетичного (художня виразність) та утилітарного (корисності, доцільності тощо) з пошуком альтернативних рішень в умовах злиття протилежностей [9].

Розгляд навчання основам дизайну дітей старшого дошкільного віку простежується у дисертаційних дослідженнях Н. Луцан і Н. Голоти. Вони вважають, що розвиток дитини передшкільного віку у середовищі декоративного дизайну відбувається у єдності формування її естетичного ставлення до оточуючого і розвитку художніх здібностей. Н. Кириченко і Т. Науменко у методичному посібнику «Виховує мистецтво: активація творчості дошкільників засобами мистецтва» зазначають, що «робота з дітьми повинна будуватися так, щоб дитина одержувала яскраві враження, прагнула і могла виражати свої враження художньо-виразними засобами, придбавав багатоаспектний досвід художньо-естетичної діяльності, навчився творчо застосовувати його в своєму житті» [10, с.46].

Ігродизайном, художньо-ігровим проектуванням та конструюванням визначає дитячу дизайн-діяльність В. Котляр. У процесі дизайн-діяльності дітей старшого дошкільного віку проявляється дитяча дизайн-обдарованість і природно формуються елементарні навички дизайну та основи художньо-конструкторських умінь у дітей цього віку.

Дизайнерська діяльність дітей старшого дошкільного віку у закладі дошкільної освіти проходить у вигляді створення художнього образу із природних, викидних матеріалів та з використанням паперу, картону, фарб, моделей тощо за такими етапами: сприйняття матеріалу всіма органами чуття;

формування просторових уявлень форм, кольорів, просторових уявлень, міри, ритму, композиційної і конструктивної рівноваги, симетрії; розвитку діяльності руки як «аналізатора» та «творчого інструменту» [12].

Сучасні художньо-конструктивні та композиційні рішення дозволяють віднайти у закладі дошкільної освіти нові форми, що є особливістю дизайнерської діяльності. Діти старшого дошкільного віку перетворюють вже готові предмети у поєднанні новими комбінаціями.

Згідно М. Колеснікова, О. Колеснікової та В. Лозового результатом дизайнерської діяльності дітей старшого дошкільного віку є не тільки перетворення навколишнього простору та предметів за законами краси, а й розвиненість у дітей старшого дошкільного віку творчого уявлення та інших художньо-конструкторських умінь і навичок естетичної природи, а саме: відчуття форми; уміння мислити за аналогією та асоціацією; володіти інтуїцією; образним мисленням; навичкою організовувати дизайнерську діяльність, що приносить насолоду [11].

На думку вітчизняних педагогів (І. Кондратець, О. Половіна) дизайнерська діяльність – це цілісна естетична система орієнтована на креативність, позиції і дії педагога, спрямовані на формування ціннісного ставлення до творів мистецтва, розвиток потреби у мистецькій діяльності. Стимулом до дизайнерської діяльності може слугувати значимий для дитини результат. Дитина має право вибору, пошуку власного шляху створення художнього образу в мистецькій діяльності. Допомогти дитині створити власну картину світу, фіксуючи враження про нього через створення художнього образу. Усвідомити, що створювати образ – це передавати його ознаки за допомогою пережитих дитиною емоційних вражень внаслідок візуального, аудіального, тактильного, кінестетичного контакту з об'єктом, який є імпульсом до творчої діяльності [13].

У контексті проблеми О. Половіною, визначено орієнтири супроводу дизайнерської діяльності дітей дошкільного віку, що передбачає: спільне планування мистецької діяльності дитиною та дорослим (створення букетів, композицій, сервірування столу; створення зі старих речей та залишкових матеріалів костюмів та декорацій для театралізованої діяльності. свят, розваг; прикрашання в техніці декупажу спинок дитячих стільчиків, інших предметів), співтворчість, рефлексію; вимагає дій, необхідних для наступного самостійного вирішення завдань, пошуку шляхів реалізації творчого задуму.

Дослідниця акцентує увагу на супровід-ініціювання з врахуванням педагогічних підходів М. Монтесорі: «Допоможи мені це зробити самому, нічого не роблячи за мене, спрямуй у потрібне річище, підштовхни до рішення, а все інше я зроблю сам».

Аналіз сучасних поглядів дослідниці О. Половіної, дозволяє розглянути специфіку формування елементарних навичок дизайну з врахуванням вікових особливостей та домінуванні особистісних інтересів дитини дошкільного віку у емоційному забарвленні та педагогічно-доцільній організації.

У дітей молодшого дошкільного віку елементарні вправління у техніках дизайну починаються із дій з паперовими серветками різних кольорів, клейстеру та картону, на який нанесені контури різноманітних зображень, що знайомі дитині (тварини, рослини, іграшки тощо).

Пропонуйте дітям на першому етапі відірвати від серветки шматочок і стискаючи та прокочуючи між пальчиками зробити кульку. Ці кульки можна сортувати за кольором – такий прийом позитивно спрацює на засвоєння кольорів.

Наступний етап – намащування поверхні клейстером (виготовляється з борошна та води шляхом заварювання). Для цього потрібні клейові пензлики (краще застосувати щіточки для фарбування – вони широкі й дитині достатньо зробити кілька рухів, щоб намастити усю поверхню).

Третій етап – найцікавіший: посипання кульками клейової поверхні, яке можна перетворити на розвагу. Поступово, у міру набуття досвіду, дитина вчиться поєднувати на поверхні кульки різних кольорів.

Також доступним для конструктивного образотворення є використання ватних дисків, які можуть бути основою створення легких, але цікавих образів. Вправління у цих техніках вчить дітей орієнтуватися на папері, розрізняти кольори, форми, створювати нескладні композиції.

З 4 років формуємо у дитини навичку користуватися ножицями. Вони мають бути безпечними, з заокругленими кінчиками, зручними для тримання у дитячій руці, естетично привабливими. Починаємо з показу, як потрібно тримати ножиці та папір, який ми будемо різати. Дитина повинна спробувати різати папір з різним натиском, роблячи різноманітні надрізи. У нагоді стануть старі журнали. Така діяльність вимагає індивідуального супроводу. Тому радимо вихователям провести майстер-клас для батьків, на якому ознайомити дорослих з корисністю для розвитку дитини такого виду діяльності як вирізання, правилами безпеки під час роботи з ножицями та прийомам вирізання. Лише за умови опанування усіма дітьми групи елементарними навичками володіння ножицями у сім'ї, можна проводити художньо-педагогічні спілкування з конструктивного образотворення з групою дітей у ЗДО та ускладнювати завдання: вирізати по-прямій, по косій, по округлій формі. Вирізані форми діти самостійно наклеюють на поверхню. Дорослі допомагають дітям охайно користуватися клеєм, пензликами для наклеювання, підставками для пензликів, серветками для промокання. Починаючи з 4-х років заохочуємо дітей використовувати для аплікації не лише паперові серветки, кольоровий папір, але й різні матеріалів (засушені рослини, пір'я, вату, клаптики тканини, хутра, пластику тощо). Таке поєднання матеріалів є основою для опанування техніки колажу – техніки, яка дозволяє розвивати навички дизайну. Окремі матеріали іноді важко приклеїти на поверхню. Тому дорослий може допомогти дитині наклеїти той чи інший елемент за допомогою «клеєвого пістолету». Досить часто у такій діяльності

використовують крупи, макаронні вироби тощо. Категорично відстоюємо думку про те, що в художньо-продуктивній діяльності забороняється використовувати продукти харчування. Адже це формує неповагу до праці людей, які докладали зусиль до створення цього продукту. Варто також згадати тих дітей та дорослих, які голодують або змушені збирати недоїдки [13].

З дітьми старшого дошкільного віку продовжуємо вправлятися у техніках конструктивного образотворення з різними матеріалами, досліджуючи їх властивості. Розвивати почуття доцільності використання того чи іншого матеріалу в реалізації творчого задуму та створення образу. Продовжувати розвивати у дітей навички декорування різних поверхонь. Мотивувати дітей до безпечного користування ножицями. Спонукати дітей економно використовувати залишкові матеріали, застосовувати раціональні прийоми симетричного вирізання з паперу, складеного навпіл. Пропонувати урізноманітнити паперові елементи дизайну шляхом заохочення дітей до пошуку альтернативних варіантів отримання паперових деталей, наприклад за допомогою техніки обривання. Ознайомити з технікою силуетного вирізання. Продовжувати удосконалювати навички роботи з різними матеріалами, стимулюючи дітей до самостійного обґрунтування власного вибору (засушені частини рослин, шматочки шкіри, тканин, хутра, намистинки, лелітки, пір'я, гудзики, коктейльні трубочки, стрічки, паперові стаканчики, пластикові кришечки тощо) того чи іншого матеріалу як доцільного для виготовлення певних елементів дизайну. Ознайомити, мотивувати та вправляти дітей у техніках квілінгу та декупажу. Заохочувати дітей до охайності, прибирання за собою по завершенню роботи. Формувати естетичний смак, почуття міри.

З метою формування основ дизайнерських умінь варто дозволити дитині брати участь у підготовці до свят або інших подій у родині та ЗДО. Створення тематичних гірлянд, елементів святкових костюмів, розмальовування вікон, складання столових серветок у вигляді віяла, вітрильника, трояндочки, оформлення натюрмортів, букетів, створення запрошень на свято чи подію, навіть викладання посуду та столових приборів на святковому столі – всі ці активності доступні дитині, починаючи з раннього віку. Для такої діяльності можна використовувати будь-які матеріали: природні, залишкові – старі журнали, деталі декору зношеного одягу, лелітки, пір'я, клаптики тканини тощо. Також ці матеріали можуть слугувати деталями декорування різноманітних речей. Наприклад, рамки для фото, яку можна виготовити з дитиною, використавши картонну коробку та різні елементи декору. Вирізати основу – це справа дорослого, а дитина навіть з 3-х років може запропонувати, чим саме можна її прикрасити, розташувати на поверхні виробу деталі [13].

Ознайомлення дітей із мистецтвом перформансу теж своєрідний шлях до формування основ дизайнерських умінь дітей старшого дошкільного віку. *Перформанс* (від англ. *performance* – вистава, спектакль) – одна з форм акціоністського мистецтва, де твором вважаються дії автора, за якими глядачі

спостерігають у форматі реального часу. В основі перформансу лежить уявлення про творчість, як спосіб життя. Професійний перформанс може проводитися в художній галереї, музеї або на відкритому повітрі (пейзажний перформанс). Засобом і матеріалом творчості в перформансі служать тіло, зовнішній вигляд, рухи, поведінка, костюми, речі й оточення. При цьому всі пози, жести, положення в просторі, контакти з предметами та середовищем набувають символічного характеру. Перформанс орієнтований насамперед на зорове (візуальне), а не словесне (вербальне) сприймання. У взаємодії з дітьми старшого дошкільного віку доречно використовувати тематичні перформанси, під час яких діти створюють мистецькі образи різноманітними засобами, як-от: тканина, стрічки, дитячі музичні інструменти, пластичні етюди, фарби, природні та залишкові матеріали, аквагрим тощо. Майданчиком для перформансів можуть бути тераса, ігровий майданчик, куточок саду, лісу, штучна водойма, газон, город, квітник – усе, що є на території ЗДО й годиться для розкриття теми. Орієнтовні теми для перформансів: «Літо веселкове, літо барвінкове», «У підводному царстві», «Фруктова феєрія», «Космічна подорож», «Таємниці бабусиноного кошика», «Пригоди котика Фунтика» тощо [13].

Висновки. На основі синтезу наукових підходів розглянуто специфіку формування елементарних навичок дизайну як цілісної естетичної системи орієнтовану на креативність, позиції і дії педагога, спрямовану на формування ціннісного ставлення до творів мистецтва, розвиток потреби у мистецькій діяльності. Стимулом до дизайнерської діяльності може слугувати значимий для дитини результат. Дитина має право вибору, пошуку власного шляху створення художнього образу в мистецькій діяльності. Допомогти дитині створити власну картину світу, фіксуючи враження про нього через створення художнього образу. Усвідомити, що створювати образ – це передавати його ознаки за допомогою пережитих дитиною емоційних вражень внаслідок візуального, аудіального, тактильного, кінестетичного контакту з об'єктом, який є імпульсом до творчої діяльності.

У контексті проблеми визначено орієнтири формування елементарних навичок дизайну з врахуванням вікових особливостей та домінуванні особистісних інтересів дитини старшого дошкільного віку у емоційному забарвленні, педагогічно-доцільній організації та взаємодії «дитина-педагог».

Література:

1. Бабчук Ю.М. Підготовка майбутніх учителів технологій до організації дизайнерської діяльності у старшій школі: дис... д-ра філос.: 015, Вінниця, 2021. 301 с.
2. Білецький П. О. Мова образотворчих мистецтв. Київ. Мистецтво, 1973. 124 с.
3. Гервас О. Графічна підготовка учнів середніх загальноосвітніх шкіл засобами дизайну. *Мистецтво та освіта*, 2008. №3. С. 17-18.
4. Гервас О. Пропедевтика дизайн-освіти учнів 5-9 класів у процесі трудового навчання: дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.02 «Теорія і методика навчання». Уманський держ. педагогічний ун-т ім. Павла Тичини. Умань, 2006. 235 с.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 11(45) 2024

5. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження. Навчально-методичний посібник. Видавництво «Ранок», Харків, 2021. 240 с.
6. Дитина: Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; наук. ред. Г. В. Беленька; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
7. Дяченко І.Л. Формування елементарних функцій критичного мислення. Режим доступу: <https://studbase.kubg.edu.ua/article/3598>
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
9. Івершинь А.Г. Основи дизайну та художня праця: навчально-методичний посібник. Одеса, 2022. 203 с.
10. Кириченко Н. Т., Науменко Т. І. Виховує мистецтво: активація творчості дошкільників засобами мистецтва [метод, посібник]. Київ : Гроно, 1998. 99 с.
11. Колесніков М. П., Колеснікова О. В., Лозовой В. О. Естетика: навч. посібн. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 208 с.
12. Матвієнко С.І. Художня праця та основи дизайну : навч. посіб. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 201 с.
13. Половіна О. А., Кондратець І. В. Артосвіта: навчально-методичний посібник. Київ. університет ім. Б. Грінченка, 2022. 546 с.
14. Половіна О. А., Кондратець І. В. Дитина у світі мистецтва. Методичні рекомендації до програми Дитина. Авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 568 с.
15. Рижова І. С. Дизайнерська діяльність: сутність, структура, механізм, спрямованість. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2005. №22. С. 156-169.
16. Специфіка естетичної діяльності. Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10558/>
17. Gregotti V. I. (1982). *Il disegno del prodotto industriale Italia, 1860–1980/ Contributi di G. Bosoni e al. Milano: Electa ed.*,
18. Oxford English Dictionary, second edition, edited by John Simpson and Edmund Weiner, Clarendon Press (1989), twenty volumes, hardcover, ISBN 0-19-861186-2

References:

1. Babchuk Yu.M. (2021). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnolohii do orhanizatsii dyzainerskoi diialnosti u starshii shkoli [Preparing future technology teachers to organise design activities in high school]: *dys.... d-ra filos.: 015, Vinnytsia*, 301 [in Ukrainian].
2. Biletskyi P. O. (1973). *Mova obrazotvorchykh mystetstv* [The language of the visual arts]. Kyiv. Mystetstvo, 124 [in Ukrainian].
3. Hervas O. (2008). Hrafichna pidhotovka uchniv serednikh zahalnoosvitnikh shkil zasobamy dyzainu [Graphic training of secondary school students by means of design]. *Mystetstvo ta osvita*. №3, 17-18 [in Ukrainian].
4. Hervas O. (2006). Propedevtyka dyzain-osvity uchniv 5-9 klasiv u protsesi trudovoho navchannia [Propedeutics of design education of pupils of grades 5-9 in the process of labour training]: *dys. ... kand. ped. nauk : spets. : 13.00.02 «Teoriia i metodyka navchannia»*. *Umanskyi derzh. pedahohichnyi un-t im. Pavla Tychny. Uman*, 235 [in Ukrainian].
5. Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity: osoblyvosti vprovadzhennia [The State Standard of Preschool Education: Peculiarities of Implementation]. (2021). *Navchalno-metodychnyi posibnyk*. *Vydavnytstvo «Ranok», Kharkiv*, 240 [in Ukrainian].
6. Dytyna: Osvitnia prohrama dlia ditei vid 2 do 7 rokiv [Child: Educational programme for children from 2 to 7 years old]. (2020) / *nauk. ker. proektu V.O. Ohneviuk; nauk. red. H. V. Bieliienka; avt. kol.: H. V. Bieliienka, O. L. Bohinich, V. M. Vertuhina ta in. K.: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka*, 440 [in Ukrainian].

7. Diachenko I.L. Formuvannia elementarnykh funktsii krytychnoho myslennia [Formation of elementary functions of critical thinking]. Retrieved from: <https://studbase.kubg.edu.ua/article/3598> [in Ukrainian].
8. Entsyklopediia osvity [Encyclopaedia of education]. (2008) / *Akad. ped. nauk Ukrainy; holov. red. V. H. Kremen. Kyiv : Yurinkom Inter, 1040* [in Ukrainian].
9. Ivershyn A.H. (2022). *Osnovy dyzainu ta khudozhnia pratsia: navchalno-metodychnyi posibnyk*. [Fundamentals of design and artistic work: a study guide]. *Odesa, 203* [in Ukrainian].
10. Kyrychenko N. T., Naumenko T. I. (1998). *Vykhovuie mystetstvo: aktyvatsiia tvorchosti doshkilnykiv zasobamy mystetstva [metod, posibnyk]* [Nurturing art: activating preschoolers' creativity through art [method, manual]]. *Kyiv : Hrono, 99* [in Ukrainian].
11. Kolesnikov M. P., Kolesnikova O. V., Lozovoi V. O. (2005). *Estetyka: navch. posibn. [Aesthetics: a study guide.]*. *Kyiv : Yurinkom Inter, 208* [in Ukrainian].
12. Matviienko S.I. (2016). *Khudozhnia pratsia ta osnovy dyzainu : navch. Posib* [Artistic work and the basics of design: a textbook]. *Nizhyn : Vyd-vo NDU im. M. Hoholia, 201* [in Ukrainian].
13. Polovina O. A., Kondratets I. V. (2022). *Artosvita: navchalno-metodychnyi posibnyk*. [Art Education: a study guide]. *Kyiv. universytet im. B. Hrinchenka, 546* [in Ukrainian].
14. Polovina O. A., Kondratets I. V. (2021). *Dytyna u sviti mystetstva. Metodychni rekomendatsii do prohramy Dytyna*. [A child in the world of art. Methodological recommendations for the Child programme]. *Avt. kol.: H. V. Bielienka, O. L. Bohinich, V. M. Vertuhina [ta in.]; nauk. red.:H. V. Bielienka, O. A. Polovina, I. V. Kondratets; Kyiv. un-t im. B.Hrinchenka, 568* [in Ukrainian].
15. Ryzhova I. S. (2005). *Dyzainerska diialnist: sutnist, struktura, mekhanizm, spriamovanist*. [Design activity: essence, structure, mechanism, focus]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. №22. 156-169* [in Ukrainian].
16. *Spetsyfika estetychnoi diialnosti*. [Specificity of aesthetic activity]. Retrieved from: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10558/> [in Ukrainian].
17. Gregotti V. I. (1982). *I disegno del prodotto industriale Italia [I industrial product design Italy], 1860–1980/ Contributi di G. Bosoni e al. Milano: Electa ed.*[in italiano]
18. *Oxford English Dictionary, second edition, edited by John Simpson and Edmund Weiner, Clarendon Press. (1989), twenty volumes, hardcover, ISBN 0-19-861186-2* [in English].